

Zamknięcie granic getta

16 listopada 1940 roku, na mocy zarządzenia z dnia 2 października 1940 roku, wydanego przez gubernatora dystryktu warszawskiego, Ludwiga Fischera, zamknięto „żydowską dzielnicę mieszkaniową”. Przy wylotach do getta ustawiono niemieckie posterunki policyjne. Wprowadzono przepustki w ruchu pomiędzy gettem a tzw. stroną aryjską.

Żydowska Warszawa została otoczona murem. Społeczność warszawskich Żydów, pełna kontrastów, ale i barwnego, dynamicznego życia, została odseparowana od reszty Warszawy. Powstała ogromna enklawa, jakby miasto w mieście, które miało być bezwzględnie wykorzystywane ekonomicznie i doszczętnie ograbione. Grabież mienia żydowskiego była systemowa i trwała od pierwszych dni okupacji. Tylko w ciągu kilku tygodni przed zamknięciem getta przesiedlono w jego granice 138 000 Żydów a wysiedlono 113 000 Polaków. Ta operacja wiązała się z dalszym rabunkiem: skonfiskowano ok. 4000 sklepów i ok. 600 zakładów żydowskich po stronie aryjskiej. Ich przesiedleni właściciele nigdy nie odzyskali już swej własności. listopad 1940, ul. Leszno róg Żelaznej / dziś, Al. Solidarności róg Żelaznej

Mur wokół getta zaczęto wznosić już od kwietnia. „Mur dzielił ludzi i po to był postawiony; nie umiem tego krócej wyrazić” – napisał Bogdan Wojdowski we wstępie do powieści „Chleb rzucony umarłym”. Do sierpnia 1940 roku powstało już 47 odcinków muru o trzymetrowej wysokości, zwieńczonego drutem kolczastym. Granice getta biegły także między posesjami – wyznaczały je ściany budynków. Jesienią niektóre odcinki muru zostały wybudowane wzdłuż i w poprzek ulic.

Granice zamkniętej dzielnicy żydowskiej, choć pilnowane przez niemieckich żandarmów i oddział policji granatowej po stronie zewnętrznej, a od środka przez Służbę Porządkową, nazywaną potocznie policją żydowską, nigdy nie były szczelne. Szmugiel towarów na dużą skalę odbywał się przez kilkanaście bram do getta, dzięki przekupywaniu żandarmów i pozostałych służb, na mniejszą skalę przez tzw. mety, usytuowane w wielu punktach miasta: na posesjach granicznych, gdzie znajdowały się zamaskowane otwory w ścianach i podkopy. Szmuglowano

także, przerzucając towary w workach przez mur.

Na 307 hektarach Niemcy stłoczyli około 400 tysięcy ludzi. Dzienniki i relacje z getta, a nawet niektóre fragmenty niemieckich filmów propagandowych, pokazują olbrzymie zagęszczenie w „żydowskiej dzielnicy mieszkaniowej”. Granice getta, które dzięki skrupulatnym pracom historyków są dziś dokładnie ustalone, zmieniały się wraz z postęпами polityki eksterminacyjnej, najbardziej po pierwszej akcji likwidacyjnej z lata 1942 roku.

Dzień 16 listopada i wznoszenie muru tak zapisały się w literackiej pamięci Bogdana Wojdowskiego: „I pewnego dnia w oczach ludzi z tej i z tamtej strony zaczęli murarze murować mur na Żelaznej i Siennej, i Wielkiej, i przez Bagno, i Próżną, i Grzybów, i Graniczną, i Plac Żelaznej Bramy do Hal, zamykając tak dzielnicę południową. I to było małe getto. A dalej mur ciągnął się Chłodną do Ptasiej, Przechodnią do Długiej, Mylną do Przejazdu, Świętojerską do Ciasnej, Koźłą na Przebieg, przez Pokorną, Stawki, Dziką i Okopy, zamykając dzielnicę północną. Tam było duże getto. A w poprzek ulicy Chłodnej w pobliżu kościoła Św. Karola stanął most drewniany i połączył obydwie odcięte linią tramwaju dzielnice.– Zaczęło się Żydzi – wołał Mordechaj Sukiennik w chmurze pyłu, wymachując ramionami.”

Emanuel Ringelblum napisał: „...[...] Ludność nie wiedziała jeszcze, że getto zostanie zamknięte, dlatego wiadomość ta spadła jak grom. Na wszystkich skrzyżowaniach stały posterunki niemieckich, polskich i żydowskich policjantów, którzy kontrolowali, kto ma prawo przejść. Okazało się, że hale targowe są zamknięte dla kobiet żydowskich. Od razu zabrakło chleba i innych produktów. Od owego czasu szaleję prawdziwa orgia drożyzny”. Chaim Kaplan zanotował w swoim „Dzienniku z getta warszawskiego”: „Wkroczyliśmy w nowy etap życia, trudno sobie wyobrazić panikę, jaka w związku z tym powstała w dzielnicy żydowskiej. Zobaczyliśmy nagle, jak nas stłoczono i zamknięto ze wszystkich stron. Jesteśmy wyłączeni i odseparowani od świata, wygnani ze społeczności ludzkiej.”

Data publikacji: 2018-11-16

Data wydruku: 2023-06-02 15:15

Źródło: <https://1943.pl/artykul/zamkniecie-granic-getta/>